

การพัฒนาบุคลากรครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

TEACHER DEVELOPMENT FOR CLASSROOM RESEARCHING AT NONPED WITTAYA  
SCHOOL; UNDER NAKHONARTCHASIMA EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 7.

วัชรภรณ์ รัตนไพจิตร.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนตามกระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอน คือการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีการในการแก้ปัญหาการนำนวัตกรรมไปใช้ และการสรุปผลการวิจัยได้ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน โดยดำเนินการตามขั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ คณะครูโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ครูต้นแบบ และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบประเมินความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนการตรวจสอบข้อมูล ใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบหลายมิติ (Triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและปัญหา

สภาพปัจจุบันและปัญหาโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยามีชุมชนให้ความร่วมมือด้านการเรียนและเป็นประเด็นต่อการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ด้วยสภาพสังคมและวัฒนธรรมแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของนักเรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนได้รับความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนส่งเสริมการวิจัยของครูผู้สอน ส่วนปัญหาในโรงเรียนบ้านแดงน้อย คือ ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ครูยังขาดความรู้และทักษะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และไม่มีความมั่นใจในการทำวิจัยเนื่องจากประสบการณ์ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมีน้อย รวมทั้งขาดแคลนแหล่งศึกษาอ้างอิงที่เชื่อถือได้

2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีวิทยากรให้บรรยาย ครูได้ศึกษาเอกสารประกอบการบรรยาย ได้ฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอนและรูปแบบการวิจัย ได้ศึกษาดูงานการทำวิจัยในชั้นเรียนจากครูต้นแบบ และได้รับความช่วยเหลือ ดูแล แนะนำอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องจากผู้ให้การนิเทศทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นผลสำเร็จ

ผลการศึกษาข้างต้นเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มของการปฏิบัติงานด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข นอกจากนั้นยังมีความรักในเกษียณและมีความพร้อมในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

Abstract

The research aimed for developing teacher's ability to do the researching in classroom in BanNonped Wittaya School, under Nakhonratchasima Educational Service Area, Office 7. The teacher has to have a knowledge, understanding of classroom researching and be able to do the researching in classroom under 5 researching steps; survey and problem analysis, create the problem solving method, innovating or developing the problem solving method, applying the problem solving method then conclusion of the method. The development strategies are practical seminar, study tour and internal training. This research follows up 4 practical research methods; planning, action, observation and reflection. Researchers group contains with the researcher and coordinate researchers who are five of teachers in BanNonped Wittaya School. Sample data were collected from group of seven persons includes; the researcher, nominated teacher and teacher supervisor from Nakhonratchasima

Educational Service Area Office 7. The instruments being used in this research were practical seminar evaluation form, classroom research ability evaluation form and knowledge & understanding of classroom researching test form. Data are being verified by triangulation technique. Data are statistically analysis in terms of percentage, mean and standard deviation (S.D). Quality data is analyzed by descriptive analysis.

The research finding were as follow

#### 1. Background and Problem

Background and problem in Ban Nonped Vittaya School; the community is well participate with school studying system and effect to the classroom research. Because of culture and very close social between students and community, students can easily get information from both school and community. This factor is positively effect to the result of classroom researching. On the other hand, Ban Daengnoi School is facing with problems from overload teaching hours, lack of knowledge and classroom researching skills and unconfident in researching because of inexperience research and lack of confidential reference sources.

#### 2. The conclusion of research;

The developing of teacher ability for researching in classroom by giving following strategies; a practical seminar, an internal training with textbook and lecturer, learning from nominated teacher and a practical researching in classroom with intensively and continually assist from trainer and supervisor, teacher is successfully to researching in classroom.

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้ ได้คิด ได้ฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตัวเองตามศักยภาพตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยครูเป็นผู้ช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ ทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอนในลักษณะการแบ่งปันความรู้ต่อกัน กระบวนการเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม จะเห็นได้ว่าครูมีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดแก่ผู้เรียน ครูจึงควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเป็นครูมืออาชีพและพัฒนาการเรียนการสอน (กองวิจัยทางการศึกษา. 2544: 42) โดยในหมวด 4 มาตรา 24 ที่ระบุว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ มาตรา 30 ยังระบุให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้น ครูมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเอง เพิ่มบทบาทเป็นนักวิจัยเพื่อศึกษาหาข้อมูลมาเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวิจัยจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่นำผลมาใช้ในการพัฒนา ในขณะที่เดวิดสันผู้บริหารสามารถใช้การวิจัย เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ และพัฒนางานให้เป็นผู้ดำเนินการสร้างภูมิปัญญา และการเรียนรู้ได้การวิจัยในชั้นเรียน เป็นรูปแบบหนึ่งของกาวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆ หนึ่งเป็นเรื่องราวใดเรื่องหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ผลการวิจัยที่ค้นพบนี้ไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงกับกลุ่มอื่นๆ ได้ เพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในวงจำกัดหรือเป็นปัญหาเฉพาะที่ เช่น ปัญหาที่ผลิตยี่ห้อเรียนบางอย่างที่ครูต้องการคำตอบมาอธิบายเฉพาะที่เกิดขึ้นในห้องที่รับผิดชอบอยู่เท่านั้น ไม่เกี่ยวกับปัญหาของห้องเรียนอื่นๆ การศึกษานี้ ญวาลักษณะนี้ เรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่ครูกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งเพราะนำไปใช้เพื่อการศึกษา และการวิจัยในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ของห้องเรียน จึงกล่าวได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิธีการวิจัยที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นมา เพื่อช่วยให้ครูสามารถค้นพบว่ามีอะไรเกิดขึ้นในห้องเรียนบ้าง และยังช่วยให้ครูทราบข้อมูลที่จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะมีขึ้นต่อไปในอนาคต โดยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงทดลอง อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นวิธีการศึกษา (รัตนาศรีศรีพร. 2545: 8691) การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นกระบวนการหาความรู้ใหม่ ที่อาศัยการทำงานที่มีระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและสรุปผลได้อย่างถูกต้องโดยการวิจัยจัดได้ว่าเป็นกระบวนการหาความรู้ในลักษณะที่เป็นเชิงวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ สังเกตว่ามีปัญหาหรือข้อสงสัยอะไรเกิดขึ้นบ้างรวบรวมข้อมูลและศึกษาความจริงที่สอดคล้องกับปัญหา หลังจากนั้น ก็ตั้งสมมติฐานเพื่อใช้ในการอธิบายความจริงจากสมมติฐาน หรือทฤษฎีโดยครุ่นดูมาน ในลักษณะที่คาดถึงสิ่งที่ยังสังเกตไม่ได้แล้ว ดำเนินการพิสูจน์ โดยการนำข้อมูลที่รวบรวมสอบกับ คำทำนาย ที่ตั้งขึ้น หรือตั้งสมมติฐานใหม่สอดคล้องกับข้อมูลอันใหม่ ดังนั้น กระบวนการวิจัยจึงไม่มี ที่สิ้นสุดเพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ขึ้นเรื่อยๆ (ประวิต เอมธรรม. 2545: 3)

ปัจจุบันการนำหลักการการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู ซึ่งเรียกว่าวิจัย

ในชั้นเรียน และมีบทบาทและความสำคัญมากเพราะเป็นการนำกระบวนการวิจัยไปใช้กับนักเรียน โดยครูได้ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสม ใช้จิตวิทยาในการสอน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลความสนใจความต้องการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ครูต้องหมั่นตรวจสอบเสมอว่า ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด หากมีปัญหาคือสรรคต้องคิดหาวิธีการ หรือแนวทางแก้ปัญหาหนึ่งๆ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพซึ่งแนวการปฏิบัตินี้เป็นกระบวนการวิจัยที่ครูใช้ควบคู่ไปได้ตลอดเวลา จึงถือว่า การวิจัยเป็นสิ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมีความสุขสนุกกับการเรียนเกิดความภาคภูมิใจสามารถนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สิ่งที่บ่งบอกว่าผู้เรียนประสบผลสำเร็จนั้นเท่ากับเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถของครูผู้สอนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการสอน(ศรีญา สุชาลี โนบล 2544: 66-69) ซึ่งเดิมทีหลายคนมองเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยากที่ทำให้ต้องเสียเวลาไปกับการศึกษาค้นคว้าแทนที่จะให้เวลากับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ที่ต้องเสียเวลาส่วนหนึ่งไปนั้น และสาเหตุของปัญหาของโรงเรียนที่ไม่ค่อยมีผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจความสามารถในการทำวิจัย(ทัศนาศวกศักดิ์ 2543: 78)

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธีการ เชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานสอน หรือเพื่อปรับปรุงพัฒนางานสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการง่ายๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติการสอนประจำวัน สำหรับเรื่องที่จะนำมาศึกษาวิจัยนั้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครูพบจากการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาหนึ่งๆ หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในขณะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนให้อยู่ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(จรรยา สุระวาสี, 2541: 15-17) ครูจึงต้องศึกษาค้นคว้า และคิดค้นวิธีสอน สื่อ ตลอดจนเครื่องมือใหม่ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อผู้เรียนแต่ละคนจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบวิธีการเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนโดยการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูควรจะมีงานสามส่วนที่ดำเนินไปในกระบวนการพร้อมๆ กันคือ การสอน(Teaching) การประเมิน (Assessment) และการวิจัย (Research) เพราะงานทั้งสามส่วนนี้จะทำให้ครูเข้าใจสภาพของผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและวิธีการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูเองก็จะเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานไปพร้อมๆ กัน(ประวิต เอรารวรรณ์, 2546: 44-45)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคลากรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องพยายามหาทางให้ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่ง ในการดำเนินกิจกรรมในองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติของบุคลากรเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ เลือกและตัดสินใจ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในหน่วยงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ(เสริมวิทย์ สุขเมธี 2531: 151-152) การเลือกใช้วิธีการใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย และความต้องการของบุคลากรเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ระบบวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ความสนใจในการปฏิบัติงานและจิตใจใฝ่ งานดีขึ้น สามารถนำเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ไปช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ และการให้การฝึกอบรมช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทั้งนี้วิธีพัฒนาบุคลากรมีอยู่หลายวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรได้ เช่น การประชุมในเขต การพัฒนาด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การศึกษาดูงานการพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์กร ดังนั้นในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารจะต้องพิจารณาโดยละเอียดเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งงบประมาณและเวลา (นุศรา สุพร, 2546: 17-18) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 หมวด 4 มาตรา 24 (5) กำหนดให้ผู้สอนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และมาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์กับปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนรวมทั้งขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินการวิจัย ดังนั้น เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนให้ได้(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544: 23-25)

สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๗ จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูในโรงเรียนจากการประชุม ปรึกษา ทักทาย ติดตาม พบว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งทุกคนได้ผ่านการอบรมมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน อีกทั้งยังขาดความเชื่อมั่น ด้วยคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นเสียเวลาต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลนาน ต้องใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อจำกัดดังกล่าวจึงทำให้ครูไม่สามารถทำการวิจัยลงสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้ (โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา, ๒๕๐: 35)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรสายผู้สอน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงมีแนวคิดและมีความสนใจที่จะพัฒนาครูโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีนัย โดยใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้ ในขั้นตอนการดำเนินการจะดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความตั้งใจจริง และมุ่งหวัง

ที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เพื่อนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนของตน อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้นต่อไปในอนาคตได้

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการวิจัยในชั้นเรียนได้

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือหลายประเภท เพื่อการตรวจสอบแบบหลายมิติ(Triangulation) และให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ถูกต้องกับการดำเนินการอย่างแท้จริง ดังนี้

1. ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. แบบสัมภาษณ์
3. แบบทดสอบ
4. แบบสังเกตพฤติกรรม
5. แบบประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ
6. แบบประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาดำเนินการจากเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือน ธันวาคม 2552
2. ใช้แบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาในชั้นเรียน การสำรวจปัญหา และการวางแผน
3. แบบสังเกต ใช้บันทึกการสังเกต โดยแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมวิจัย ในระหว่างการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติและหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
4. แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคนในระหว่างปฏิบัติงาน และจบการปฏิบัติงาน โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
5. แบบทดสอบ ใช้ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้งก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม
6. แบบประเมินผลการฝึกอบรม ใช้ประเมินผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยใน ชั้นเรียน กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการอบรมแล้ว
7. แบบประเมินผลรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัยในวงรอบที่ 2
8. การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบประเมิน หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษางาน และการนิเทศภายใน แล้วนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามขอบเขตการวิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
9. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ไปหาข้อสรุป และปรับปรุงเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนต่อไป
10. สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัย

### วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้
  - 1.1 หากสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ และแบบประเมิน
  - 1.2 หากค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้องIOC
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงการตรวจสอบหลายมิติ ดังนี้
  - 2.1 มิติด้านบุคคล
  - 2.2 มิติด้านวิธีการ
  - 2.3 มิติด้านเวลา

## สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาก่อนการดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนมาบ้างแล้ว และมีความสนใจที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการอย่างจริงจัง เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน อีกทั้งยังขาดความเชื่อมั่น ด้วยคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลนานต้องใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมร่วมกัน เพื่อกำหนดวิธีการในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่ประชุมมีมติให้ใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยทางการศึกษา และวิจัยในชั้นเรียนมาบรรยายให้ความรู้เบื้องต้น และให้ฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา การพัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการ การนำนวัตกรรมไปใช้ และการสรุปผลการวิจัย เป็นเวลา 3 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2552 ถึงวันที่ 3 สิงหาคม 2552 หลังจากการอบรมเสร็จแล้วให้ไปศึกษาดูงานการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนพิบูลทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ และได้เห็นตัวอย่างการทำวิจัยในชั้นเรียนที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว หลังจากนั้นให้มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีนัยและดำเนินการเป็นผลสำเร็จ

2. ผลการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังจากดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยได้ สรุปผลการพัฒนาเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม 24.80 / 15.40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และจากการประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้แบบประเมิน พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายด้านได้แนวทางในการวิจัย ความเพียงพอของสาระความรู้ที่จะนำไปใช้ในการวิจัย ความเข้าใจในเรื่องที่อบรม ความเข้าใจในการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ความเข้าใจในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา และนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ มีความมั่นใจในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ความชัดเจนในขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติทั้งหมด ตั้งใจจะทำต่อไป ความเข้าใจในการพัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการ และความเข้าใจในการนำนวัตกรรมไปใช้ อยู่ในระดับมาก และ ความเข้าใจในการสรุปและเขียนรายงานอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนหากการนิเทศ กำกับ ติดตามการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า ครูทุกคนสามารถเขียนเค้าโครง และทำวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นผลสำเร็จ สามารถสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา พัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการ การนำนวัตกรรมไปใช้ และสรุปผลการวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยมีผู้ร่วมวิจัย จำนวน 3 ราย ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาทางการเรียนของนักเรียน และจำนวน 2 ราย ทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมผู้เรียน จะอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าครูทุกคนจะสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ครบตามขั้นตอน แต่ก็ยังพบว่าด้านการพัฒนานวัตกรรม และการเขียนรายงานผลการวิจัยยังมีปัญหาอยู่บ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อย เนื่องจากยังขาดความเข้าใจในหลักการเขียนเชิงวิชาการ การใช้ภาษา หากได้รับการพัฒนา และดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องจะสามารถแก้ปัญหาในด้านนี้ได้

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน สามารถพัฒนาครูให้ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเป็นข้อสนเทศสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

## อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยใช้กลยุทธ์ อบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า ส่วนใหญ่มีความตั้งใจและสนใจที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่ได้ลงมือทำวิจัย เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ชัดเจน ขาดความเชื่อมั่น ด้วยคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลนานต้องใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับวัชร โพธิ์ สาขา(2548: 71) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนที่บ้านหัวบัว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรพบว่าก่อนดำเนินการพัฒนาบุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและไม่สามารถทำ

วิจัยในชั้นเรียนได้ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตร คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในซึ่งดำเนินการ 2 วนรอบ พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านการพัฒนาวัตกรรมการหรือวิธีการนำนวัตกรรมไปใช้และด้านการเขียนรายงานการวิจัย การปรับปรุงแก้ไขจึงได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำเพิ่มเติมในด้านประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา นวัตกรรมหรือวิธีการ ส่งผลให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้เสร็จและสมบูรณ์ผลสอดคล้องกับ ประสิทธิ์ ลาสอน (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 3 บ้านเหล่า สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ซึ่ง ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้วยกรอบเชิงปฏิบัติการ และการนำไปปฏิบัติกรวิจัยในชั้นเรียน ช่วยให้บุคลากรมี ความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังคงขาดความชำนาญ ซึ่งควรส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อ แก้ไขปัญหาที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดกับบุคลากรครูในการวิเคราะห์กิจกรรมได้เหมาะสมเพื่อการพัฒนาต่อไป และนอกจากนี้สอดคล้องกับ วิทยา แสงงาม (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนไร่ใต้ ประชาคม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า บุคลากรในโรงเรียนไร่ใต้ประชาคมก่อนการดำเนินการพัฒนาบุคลากรครูขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เมื่อได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติ ด้วยการศึกษเอกสาร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และกาฝึกเทศภายในแล้วทำให้บุคลากรครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยใน ชั้นเรียนได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงขาดความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมซึ่งพบว่าการพัฒนาบุคลากรครูบรรลุความรู้ ความสามารถของบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังคงต้องได้รับความช่วยเหลือในชั้นการพัฒนาวิธีการหรือ นวัตกรรมซ้ำ ควรมีการ พัฒนาบุคลากรครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้อย่างชัดเจน และสามารถทำวิจัยได้ด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับนัก การศึกษาต่างประเทศ มัวร์ (1997: 5038-A) ที่ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนแบบReflective โดยใช้คำถามระดับชั้นเรียน กรณีศึกษานักเรียน จำนวน 7 คน ตรวจสอบความเชื่อด้านการสอนของตนเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบของการวิจัยในชั้นเรียนแบบReflective ในการจำแนกเหตุการณ์และปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งทำให้เกิดความรู้โดยทางอ้อมเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการสอนต่อครู 7 คน ที่สอนนักเรียน ผู้ใหญ่ 300 คน ในจำนวน 25 ห้องเรียนซึ่งถูกกำหนดโดยภาษาว่าหมิ่นภาษา จริยธรรมและการเรียนแตกต่าง การวิจัยได้สำรวจสิ่งที่ครู ค้นพบเกี่ยวกับ ความเชื่อด้านการสอนและปฏิภริยาที่มีต่อการวิจัยในชั้นเรียนแบบReflective ที่จัดตามคำถามหรือข้อสงสัยของครู กระบวนการวิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการ และแหล่งข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับคำถาม ข้อสงสัยของครูด้านการสอนในตอนต้นของ การศึกษานิตยสารจากครูแต่ละคน บันทึกการสัมภาษณ์ครูในตอนท้ายของการวิจัย เลือกและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลที่ ได้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการของปฏิภริยาโต้ตอบมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเลือกของครูว่าจะศึกษาปฏิภริยาใด และจะเปลี่ยนแปลง วิธีการสอนไปทางใด นอกจากนี้ข้อมูลยังชี้ให้เห็นว่าไม่มีครูคนใดเปลี่ยนแปลงความเชื่อด้านการสอนในชื่อของพวกเขา (ครู) เอง นอกจากนี้ข้อมูลยังชี้ให้เห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนแบบปฏิภริยาโต้ตอบ (Reflective Action Research) มีประโยชน์อย่างมากเมื่อใช้ ร่วมกับครูคนอื่นๆ นอกจากเอกสารที่แสดงถึงประสบการณ์ทางการเรียนของนักเรียนชี้ให้เห็นถึงความต้องการของผู้เรียนและเป็นเครื่องมือ ที่มีประโยชน์ในการจัดทำหลักการศึกษานชั้นเรียนของผู้ใหญ่ รูปตัวอย่างการเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ครูกลุ่มศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาเลือกที่จะเขียนหรืออภิปรายชี้ให้เห็นถึงคำถามสะท้อนกลับในระดับชั้นเรียนและ ริสโก้ (2001: 314-A) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบฝึกงานที่ใช้สติปัญญา เพื่อสอนให้นักศึกษาคูทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำให้นักศึกษาคู จำนวน 8 คน เริ่มวินิจฉัยลักษณะ เดิม และทักษะของการเป็นนักวิจัย จากรูปแบบดังกล่าว จะทำให้รับรู้ถึงชนิดของการสืบเสาะที่อาจารย์นักวิจัยได้ใช้ในการสอนรายวิชาการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้การวิจัยยังมุ่งสำรวจการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการของนักวิจัยที่สอนรายวิชาดังกล่าว มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ ของตนเองเกี่ยวกับการสอนรายวิชานี้ และการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีความเข้าใจในการวิจัยดังกล่าว พบว่า รูปแบบการ ฝึกงานที่ใช้สติปัญญาดังกล่าวช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างรูปแบบกระบวนการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการลงมือทำวิจัยได้อย่างดี ยิ่งขึ้น

2. ผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ภายใน ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะ ชุดฝึกอบรมที่ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติการทำวิจัย ในชั้นเรียนในขณะฝึกอบรมนั้น ได้ผ่านกระบวนการจัดทำ และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นอย่างดีและได้รับคำแนะนำ ชี้แจงเพิ่มเติมจากวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถทำให้ผู้ร่วม วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ สมบูรณ์ (2548บทคัดย่อ) ที่ศึกษา การพัฒนาบุคลากรครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียน ออนุบาลเพชรโพธิ์โพธิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนการพัฒนาครูมีความรู้ ความม ันใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ไม่เคย ทำการวิจัยในชั้นเรียน ภายหลังจากพัฒนาโดยการฝึกอบรมปฏิบัติการ และศึกษาดูงาน ครูมีความรู้ ความม ันใจเพิ่มขึ้น สามารถเขียนเค้า โครงและทำวิจัยในชั้นเรียนได้ สอดคล้องกับ นุศรา สุพร (2546บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน เมืองมุกวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ติดตาม สามารถช่วยให้บุคลากรกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ อีกทั้งยังสอดคล้องจาก พุฒช้อน (2546: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ผล

การศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ จึงไม่สามารถทำการวิจัยพัฒนาผู้เรียน ภายหลังจากที่ดำเนินการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานการวิจัย และการนิเทศกำกับติดตามการประเมินผล การตรวจผลงาน พบว่า บุคลากรครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน และทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ตามกรอบกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนักการศึกษาต่างประเทศ เดเนียลส์ (Daniels. 1998: 2442-A) ได้ศึกษาผลการสอนในการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพความเชื่อมั่นในตนเองและประสบการณ์ของนักศึกษาฝึกสอน กลุ่มทดลอง ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 2 คน ได้รับการสอนและกาช่วยเหลือและการแนะนำในการพัฒนาโครงการวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 3 คน เช่นกัน ได้รับแต่เพียงคำสอนที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการนำกลยุทธ์ไปใช้ และวิธีการประเมินผลเพื่อดำเนินโครงการวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามก่อนการทดลอง หลังการทดลอง การสัมภาษณ์ และกรณีศึกษา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาฝึกสอนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถในวิชาวิจัยเชิงปฏิบัติการแตกต่างกันเล็กน้อยโดยมีการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้การวิจัยเชิงปฏิบัติในทางบวกกับนักศึกษาครูมีความเชื่อมั่นในตนเองในฐานะเป็นผู้จัดการและผู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชั้นเรียนและเป็นผู้ใช้เทคนิคการจัดการ รวมทั้งยังสอดคล้องกับแม็ค โดแนล (Macdonald. 1998: 874) ได้ทำการศึกษาศักยภาพของกรวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวช่วยเสริมในการปรับปรุงโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์คณะครู จำนวน 12 คน ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เพื่อกำหนดความรู้ ความเข้าใจของครู เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งโรงเรียนซึ่งถือเป็นวิธีการที่จะปรับปรุงโรงเรียนแหล่งปฐมภูมิ 3 แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์การวิเคราะห์เอกสารและการสังเกตครูผู้ร่วมวิจัยทำการสัมภาษณ์ครูจำนวน 10 คน และผู้บริหารโรงเรียนนั้นจำนวน 2 คนๆ ละ 30 นาที ผลการศึกษาพบว่า คณะครูโรงเรียนนั้น สนับสนุนปรัชญาและกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งโรงเรียนพบว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งโรงเรียนนั้น ต้องมีการกลั่นกรองเสียก่อนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าสมาชิกคณะครูทุกคนมีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่นำมาตั้งเป็นเงื่อนไขหรือข้อแม้และยังพบว่าความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียนทั้งโรงเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะจากการประเมินความต้องการที่อาศัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีแต่อย่างใด

#### ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป
  - 1.1 ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานทางการศึกษา ควรสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ จริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเกิดทักษะและความชำนาญมากยิ่งขึ้น
  - 1.2 สถานศึกษาควรจัด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพ เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากขึ้น
  - 1.3 สถานศึกษาควรจัดให้ครูได้ไปศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียน
  - 1.4 สถานศึกษาควรตั้งงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูเกิดแรงจูงใจที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน
  - 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจกับครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เป็นผลสำเร็จ
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน เพื่อติดตามผลการนำเอาความรู้จากการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู
  - 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา

#### บรรณานุกรม

- เกษมา แพร่ภิญโญ. (2546). การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิธีการในการพัฒนาวิชาการของ ข้าราชการ ครูโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- กมล สุดประเสริฐ. (2544). แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผลงานวิชาการทางการศึกษา กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2538). การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการ เอกสารรายงาน ารวิจัยทางการศึกษาระดับที่ 134/2535. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2543). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2547). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 544. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- กองวิจัยการศึกษา (2544). การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กาญจนา วัฒญา. (2544). เส้นทางสู่อาจารย์ 3. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา

- กอบกุล จงกลณี. (2545). แนวทางการพัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกรียงศักดิ์ เขียวอึ้ง. (2543)การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: คลังนาโนวิทยา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ; สำนักงาน. (2541). การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544). เรียบรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนพิมพ์ครั้งที่4. ชลบุรี: งามช่าง.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ชาติศรี สำราญ. (2544). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหา กรุงเทพฯ.
- ชัยพงษ์ ภิรมย์รักษ์. (2539). "การวิจัยในชั้นเรียน ข่าวสารวิจัยการศึกษา 19 (สิงหาคม-กันยายน 2539): 12-17.
- ทองสุข ชามักดี. (2545). การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร: การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคามมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2543). "การวิจัยในชั้นเรียน(Classroom Research)", วารสารวิชาการ. 3(5): 72 – 77.
- ทวี ศรีธรรมบุตร. (2546). การพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนห้วย เก่งวิทยาการ สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธนาวัฒน์ สมบูรณ์ (2546). การพัฒนาบุคลากรครูด้านกรวิจัยในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของโรงเรียนอนุบาลไพโรจน์ จังหวัด ร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นภาพร สิงห์ทัด. (2531). การพัฒนาชุดการสอนรายบุคคลเพื่อเสริมสมรรถภาพการวิจัยสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ. กรุงเทพฯ: ปรินญาณินพนธ์การศึกษา  
ดุขฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- นงลักษณ์ สินสืบผล. (2542). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี
- นารีรัตน์ ตั้งสกุล (2542). ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรโดยกระบวนการบริหารตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนมรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุศรา สุพร. (2546). การพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนเมืองมุกวิทยาคม อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรยง โตจินดา. (2543). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมสาส์น
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2544). การพัฒนาครูแกนนำสู่ครูต้นแบบ สังกัดกรมสามัญศึกษา: ยุทธศาสตร์การวิจัย. วารสารวิชาการ. 4(2): 16-25; ธันวาคม.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2544). "การวิจัยกับจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนวารสารวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม 2544 กรุงเทพฯ.จ.ก.โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ปรียาพร วงษ์อุตรโรจน์ (2535). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัดเพลท
- ประกอบ มณีโรจน์. (2544). เรียบรู้สู่การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนกรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์ การพิมพ์.
- ประวีต เอรารรรถน์. (2542). การวิจัยปฏิบัติการ กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- ประวีต เอรารรรถน์. (2545). การวิจัยในชั้นเรียน กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- ประวีต เอรารรรถน์. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการAction Research. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ลาสอน. (2546). การพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล บ้านเหล่า สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี อุดรธานี.
- ประเสริฐ โสพิลา. (2547). การพัฒนาบุคลากรครูจัดทำกรวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้าน สำโรง กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: วิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราณี นุ่นน้อย. (2540). การพัฒนาองค์ประกอบการประเมินงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประวีต มาแสง. (2544). รายงานการวิจัยการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนชัยภูมิ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.

- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). หลักการบริหารโรงเรียน กรุงเทพฯ: พิษณุโลก.
- พนัส หันนาคินทร์ (2542). ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- พิจิตร ราชบุตร. (2543). ปัญหาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย  
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543). การวิจัยในชั้นเรียน กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนูญ ไชยทองศรี. (2544). ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา  
อำเภออุบลราชธานี จังหวัดนครพนม รายงาน การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540). การบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์
- ภัทรา นิคมานนท์. 2540. การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537). “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ” วารสารศึกษาศาสตร์. 17(2): 11-15.
- ยุทธนา ปฐมวราชาติ. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน แนวคิดการปฏิบัติสู่พัฒนาผู้เรียนที่แท้จริง.
- รัตนา ศรีเหรียญ. (2546). การวิจัยในชั้นเรียน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :  
<http://www.moe.go.th/webtcs/Aricle/rtana/rtana02/ratana02.htm>. 29 มกราคม 2549.
- โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา. (2552). รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา ปี 2552. นครราชสีมา: โรงเรียน  
โนนเพ็ดวิทยา.
- วราวุธ พุฒซอ่อน. (2546). การพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้าน โนนสวรรค์อำเภอสำโรงทาบ  
จังหวัดสุรินทร์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วิจิตร อวาทกุล. (2544). การอบรมศูนย์หนังสือที่ 7 ไทยกรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมสาส์น
- วิทยา ตำนารังกุล. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ: เอิร์ตเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- วิเชียร สุดใสดี. (2547). การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนหนองแวงดอนแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษา  
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
- วิทยา แสงงาม. (2546). การพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนไร่ใต้ ประชาคม อำเภอพิบูลมังสาหาร  
จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย ดอนโคตรจันทร์. (2542). การศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการ  
ประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชร โพธิ์ สาขา (2548). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนบ้าน  
หัวขัว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัลลภ กันทรัพย์ (2534). แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- ศักดิ์ดา อุปมาใต้ (2545). การศึกษาสภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพัฒนาคุณภาพ  
การศึกษาลุ่มน้ำพอง สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สนอง อินละคร. (2543). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เอกสาร ประกอบการอบรมศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา  
10. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สมชาย หิรัญกิตติ. (2542) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ฉบับมาตรฐาน กรุงเทพฯ: ซีระฟิลด์ และไซแท็กซ์.
- สมร คำสุข. (2546). การพัฒนาบุคลากรครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนบ้านหนองทัพ อำเภอห้วยผึ้งจังหวัดอุบลราชธานี การศึกษา  
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมาน मुखสมบัติ. (2546). ศึกษาการพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียน บ้านสำโรง อำเภอตาลสุม สำนักงาน  
เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สหชาติ ไชยรา. (2544). การพัฒนาบุคลากรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอเมืองหนองบัวลำพู จังหวัด  
หนองบัวลำพู.การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุริรัตน์ เอี่ยมกุล (2542). การศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์  
ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **คู่มือการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน** กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา** ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). **การบริหารงานบุคคลสำหรับการบริหารสถานศึกษาโครงการพัฒนาการบริหารบุคคล** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ลาดพร้าว
- สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2544). **แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544). **พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545**. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์
- เสริมวิทย์ สุภเมธี (2531). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540). **ชุดการฝึกอบรมด้วยตนเองการวิจัยในชั้นเรียน(หน่วยที่ 1-10)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เสนาธรรม.
- อนันตดา ชาวนา. (2546). **การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน ดอนป่าแค้น อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระระดับมหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อรัญญา สุธาสิโนบล (2544). “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ” วารสารวิชาการ. 4(6): 66-69.
- อัจฉรา สระวาสี. (2544). “การวิจัยในชั้นเรียนแบบมีส่วนร่วม” วารสารข้าราชการครู. 7(5): 15 – 17.
- Daniels, Linda Yeasts. (1998, January). **“Student Teaches” Use of Action Research in the Classroom.** Dissertations Abstracts International. 59(7): 2442- A.
- Fulcher, R.F. (2001). **Motivation and Empowerment in Working – Class Student of Spanish: A Classroom Action Research Study.** New York : State University at Buffalo.
- Hernandez, T., & Jeanne, E (2001) **Professional Development: Implementing Action Research for Improving Classroom Teaching.** ( online) . Available: <http://www.Lip.com/dissertations/fullcit/3012319>.
- Macdonald, Denisc Cheryl. (1998, August). **Action Research : A Catalyst for school Improvement,** Masters Abstracts International. 36(04): 874.
- Moore, Rita Anne. (1997, June). “Reflective Action Research through Classroom inquiry: Seven Workplace Teachers Examine their Teaching Beliefs,” **Dissertation Abstracts International.** 57(12): 5038-4.
- Risko, George Lee Rawding. (2001). “Using the Cognitive Apprenticeship Model to Teach Action Research to Preservice Teachers,” **Dissertation Abstracts International.** 62(11): 314-A.